

УДК 327.56:341.24(470+571)

DOI: [https://doi.org/1034169/2414-0651.2026.1\(49\).12-23](https://doi.org/1034169/2414-0651.2026.1(49).12-23)

М. А. ЧЕРНЕГА, кандидат технічних наук
<https://orcid.org/0000-0003-0194-4989>

М. В. ТЕЛЕПА

<https://orcid.org/0000-0002-3573-6857>

(Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України, м. Київ)

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ. РОЛЬ САНКЦІЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

У статті здійснено комплексний аналіз санкційної політики міжнародної спільноти щодо російської федерації у період 2022–2025 років у контексті повномасштабної агресії проти України. Розглянуто еволюцію санкційних пакетів Європейського Союзу, США, Великої Британії та інших партнерів, їхній вплив на військово-економічний потенціал рф, а також виклики, пов'язані з обходом санкцій через треті країни. Особливу увагу приділено українській санкційній політиці, її інтеграції у глобальну систему обмежень та ролі у забезпеченні національної безпеки.

Окремо проаналізовано геоекономічну взаємодію рф з Китайською Народною Республікою як чинник асиметричного партнерства та обмеженої компенсації санкційного тиску. Визначено, що санкції стали не лише інструментом економічного тиску, а й елементом глобальної безпеки, міжнародного правосуддя та геополітичної трансформації. Стаття має прикладне значення для формування стратегій стримування агресії, відновлення України та посилення санкційного контролю.

Ключові слова: санкції, міжнародна безпека, росія, Україна, Європейський Союз, Китай, економічний тиск, обхід санкцій, тінювий флот, заморожені активи, військово-промисловий комплекс, геоекономіка, міжнародне право, стратегічна автономія, санкційна коаліція.

ВСТУП

Повномасштабна агресія російської федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 року, стала безпрецедентним викликом не лише для української держави, але й для всієї системи міжнародної безпеки, заснованої на принципах суверенітету, територіальної цілісності та верховенства права. Україна опинилася в епіцентрі глобальної боротьби за демократичні цінності, свободу та право на самовизначення, що зумовило масштабну реакцію міжнародної спільноти.

У відповідь на агресію світова демократична коаліція розгорнула багатомірну підтримку України, яка включає військову, фінансову, гуманітарну та дипломатичну допомогу. Одним із ключових інструментів цієї підтримки стали санкції – системні обмежувальні заходи, спрямовані на стримування агресора, обмеження його доступу до фінансових ресурсів, технологій, енергетичних ринків та міжнародних інституцій.

У 2022–2025 роках санкції еволюціонували від точкових заходів до комплексної стратегії, що охопила фінанси, енергетику, технології, логістику та інформаційний простір. Їхнє застосування стало не лише інструментом економічного тиску, а й засобом демонстрації глобальної солідарності, підтримки України та захисту міжнародного правопорядку [1–3].

Метою статті є комплексний аналіз міжнародної підтримки України у війні, вивчення ролі санкцій у сучасній системі міжнародних відносин, а також оцінка їхнього впливу на економіку росії, глобальні ринки та перспективи України.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентним характером повномасштабної агресії російської федерації проти України, яка стала викликом не лише для національної безпеки, а й для всієї системи міжнародного правопорядку. У відповідь на агресію міжнародна спільнота застосувала широкий спектр заходів підтримки, серед яких санкції посідають особливе місце як інструмент економічного, політичного та правового впливу.

У 2022–2025 роках санкції проти росії трансформувалися з окремих обмежувальних заходів у комплексну стратегію стримування, що охоплює фінансовий сектор, енергетику, високі технології, військово-промисловий комплекс, інформаційний простір та дипломатичні канали. Їхнє застосування стало не лише засобом тиску, а й символом глобальної солідарності з Україною, елементом формування нової архітектури безпеки в Європі та індикатором ефективності міжнародної коаліції [1–5].

Актуальність теми також визначається низкою практичних чинників. По-перше, санкції безпосередньо впливають на здатність росії вести війну, обмежуючи її доступ до ресурсів, технологій та ринків [13]. По-друге, вони створюють правові передумови для притягнення агресора до відповідальності, зокрема через механізми замороження активів та компенсації збитків [4, 26]. По-третє, санкційна політика вимагає постійного оновлення та адаптації до нових викликів, таких як обхід санкцій через треті країни, «тінювий флот» та сирій імпорт [30].

У цьому контексті вивчення санкційної політики є не лише аналізом економічних заходів, а й дослідженням нової форми глобального реагування на агресію, що поєднує правові, політичні, безпекові та гуманітарні аспекти. Це надає темі дослідження як наукової, так і прикладної значущості для формування ефективної політики стримування, відновлення та міжнародної відповідальності [6–10].

АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

У процесі дослідження теми санкційної політики проти російської федерації та її значення для України у 2022–2025 роках було використано низку авторитетних

джерел, що охоплюють як нормативно-правову базу, так і аналітичні матеріали міжнародних організацій.

Зокрема, офіційні документи *Європейської Комісії* (European Commission) стали основним джерелом інформації щодо змісту та еволюції санкційних пакетів ЄС. Ці матеріали дозволяють простежити логіку нарощування обмежень – від фінансових та персональних санкцій до секторальних заходів, спрямованих на енергетику, високі технології та військово-промисловий комплекс рф. Важливо, що документи ЄК містять не лише перелік заходів, а й обґрунтування їхньої доцільності, що є цінним для наукового аналізу.

Реєстр санкцій РНБО України виступає джерелом для вивчення національної санкційної політики. Він демонструє, як Україна адаптує міжнародні підходи до власного правового поля, зокрема через застосування санкцій до наукових установ, підприємств та фізичних осіб, що прямо чи опосередковано підтримують агресію.

Матеріали *Ради Безпеки ООН та Офісу з контролю за іноземними активами США* (OFAC) дозволяють оцінити глобальний характер санкційного тиску. Вони підтверджують, що санкції є не лише європейським, а й трансатлантичним інструментом стримування, що охоплює фінансові, торговельні, дипломатичні та гуманітарні аспекти.

Крім того, у статті використано аналітичні звіти міжнародних ЗМІ та дослідницьких центрів (*Reuters, Financial Times, IntSecurity Analytics*), які надають оцінку ефективності санкцій, їхнього впливу на економіку рф та адаптаційні механізми, що використовуються агресором для обходу обмежень.

Таким чином, джерельна база дослідження є репрезентативною, багатовекторною та охоплює як нормативні документи, так і аналітичні матеріали, що дозволяє здійснити комплексний аналіз санкційної політики у контексті війни росії проти України.

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ

У результаті проведеного аналізу встановлено, що санкційна політика Європейського Союзу, США, Великої Британії та інших партнерів України у 2022–2025 роках характеризувалася системністю, багаторівневістю та поступовою еволюцією. Від початкових фінансових та персональних обмежень вона трансформувалася у комплексну стратегію економічного, технологічного та дипломатичного тиску на російську федерацію.

1. Ескалація санкційного тиску. Протягом 2022–2025 років Європейським Союзом ухвалено 19 пакетів санкцій, кожен з яких розширював перелік заборонених товарів, технологій, фінансових операцій та суб'єктів. [1, 14–22]. Значна увага приділялася протидії обходу санкцій, зокрема через треті країни, використання так званого «тіньового флоту» та механізмів сірого імпорту [23, 30].

2. Вплив на військово-промисловий потенціал рф. Санкційні обмеження істотно ускладнили доступ росії до критично важливих технологій: мікроелектроніки, компонентів для безпілотних літальних апаратів, авіаційних деталей. Це знизило темпи виробництва озброєнь та спричинило використання у військовій сфері товарів цивільного призначення [13, 31–33].

3. Енергетичний сектор як ключовий об'єкт санкцій. Було запроваджено ембарго на нафту, вугілля, скраплений нафтовий газ (LPG), а також часткові обмеження щодо зрідженого природного газу (LNG). Застосовано механізми цінних стель, а також заборони на страхування та транспортування російських енергоносіїв. У результаті доходи російської федерації від експорту енергоресурсів до Європи скоротилися більш ніж на 70 % [11–12, 26–30].

4. Українська санкційна політика. Україна активно застосовувала власні обмежувальні заходи. У 2025 році санкції було введено проти 28 фізичних та 288 юридичних осіб, серед яких наукові установи та підприємства військово-промислового комплексу росії, а також особи, безпосередньо причетні до агресії проти України [2–5].

5. Значення санкцій для України. Аналіз засвідчує, що санкції стали багатофункціональним інструментом:

- ✓ у сфері безпеки – сприяли зниженню військових можливостей рф;
- ✓ у сфері дипломатії – сприяли консолідації міжнародної підтримки України;
- ✓ у економічному вимірі – створили перспективу використання заморожених російських активів для фінансування відбудови України;
- ✓ у контексті відновлення – стимулювали пошук альтернативних логістичних маршрутів та розширення партнерських зв'язків [14–28].

Попри масштабність, санкції не зупинили війну негайно: рф адаптується, використовуючи треті країни, криптовалюту та «тіньовий флот». Це актуалізує необхідність постійного оновлення санкційної політики та посилення міжнародного контролю за її дотриманням [26–30].

Міжнародна підтримка України

Аналіз сучасних тенденцій свідчить, що міжнародна підтримка України у 2022–2025 роках мала комплексний характер і включала військову, фінансову, гуманітарну та дипломатичну складові. Її масштаб і системність стали визначальними чинниками стійкості української держави в умовах повномасштабної агресії рф.

Військова допомога. Надання сучасних систем озброєння та засобів оборони стало ключовим чинником, що дозволило Україні стабілізувати лінію фронту та здійснювати контрнаступальні операції [31–33].

- США забезпечили Україну реактивними системами HIMARS, зенітними комплексами Patriot, танками Abrams, бронетехнікою та сприяли створенню програми підготовки до експлуатації літаків F-16.
- Велика Британія передала танки Challenger 2, системи ППО Stormer HVM і ракети дальньої дії Storm Shadow.
- Країни ЄС надали бронетехніку, артилерійські системи, зенітні комплекси IRIS-T та NASAMS, а також організували навчання українських військово-службовців.
- Канада, Австралія, Японія та інші партнери забезпечили постачання боеприпасів, дронів та обладнання, а також фінансування закупівлі озброєнь через спеціалізовані фонди.

Фінансова допомога. Значну роль у стабілізації української економіки відіграла міжнародна фінансова підтримка [34-36].

- Європейський Союз у 2022–2024 роках надав понад 70 млрд євро у вигляді грантів і кредитів.
- Міжнародний валютний фонд (у 2023 р.) схвалив чотирирічну програму Extended Fund Facility (EFF) обсягом 15,6 млрд дол. США, спрямовану на забезпечення макроекономічної стабільності.
- Світовий банк та інші фінансові інститути надали кредити та гарантії для підтримки державного бюджету та фінансування критично важливих секторів.

Гуманітарна підтримка

Міжнародні організації та країни-донори спрямовували ресурси на допомогу біженцям, постачання медичних засобів та відновлення інфраструктури. За даними УВКБ ООН, станом на кінець 2024 року за кордоном перебувало понад 6 млн українських біженців. Європейські країни надали їм доступ до системи освіти, охорони здоров'я та ринку праці. Крім того, реалізовувалися гуманітарні програми з відбудови зруйнованих шкіл, лікарень і житлових масивів [37].

Дипломатична підтримка

Україна заручилася підтримкою широкої міжнародної коаліції, що діє в межах ООН, Ради Європи, ОБСЄ, «Великої сімки» та інших майданчиків. Основні зусилля зосереджувалися на притягненні росії до відповідальності, створенні спеціального трибуналу та забезпеченні механізмів використання заморожених російських активів для відбудови України. Таким чином, міжнародна підтримка України у 2022–2025 роках носила багатомірний характер і стала фундаментом для збереження обороноздатності держави, стабілізації її економіки та забезпечення стійкості суспільства в умовах тривалої війни [38].

Роль санкцій у сучасній системі міжнародних відносин

Санкції є одним із ключових інструментів міжнародного впливу та механізмом тиску на державу-агресора. Їх застосування у XXI столітті набуло системного ха-

рактеру, поєднуючи економічні, фінансові, торговельні, секторальні, персональні та дипломатичні заходи. У випадку з російською федерацією санкції виконують низку фундаментальних функцій: послаблення військово-економічного потенціалу, перешкоджання фінансуванню війни, ізоляція від світових ринків та технологій, а також формування сигналу для міжнародного бізнесу та суспільства про неприйнятність агресивної політики. Україна, зі свого боку, активно застосовує власні санкційні механізми через Раду національної безпеки і оборони (РНБО) та національний санкційний реєстр [2].

Історична еволюція санкцій

Інститут санкцій має тривалу історію. Перші згадки про їх застосування відносяться до античності (зокрема, афінська блокада Мілета у VI ст. до н. е.). У XX столітті санкції отримали інституційне закріплення в рамках діяльності Ліги Націй та Організації Об'єднаних Націй. Відтоді вони стали невід'ємним елементом міжнародної політики та правового регулювання відносин між державами.

Правові засади застосування санкцій

Санкційна політика спирається на багаторівневу систему правових норм:

- Рада Безпеки ООН ухвалює обов'язкові санкції для всіх держав-членів;
- Європейський Союз запроваджує санкції, які є обов'язковими для всіх країн-членів;
- окремі держави (США, Велика Британія, Канада, Австралія, Японія та інші) ухвалюють національні санкційні рішення.

В Україні правові засади санкційної політики визначені Законом України «Про санкції» (2014), а формування й контроль санкційних списків здійснює РНБО [2]. Види основних санкцій представлено на рис. 1.

Роль санкцій у сучасному світі

У глобальному вимірі санкції виступають як один із провідних інструментів зовнішньої політики та колективної безпеки. Їхня роль полягає в:

- стратегічному стримуванні – обмеженні доступу агресора до критичних технологій, фінансових ресурсів та міжнародних ринків;

Рис. 1. Основні види санкцій

- економічному виснаженні – зниженні ВВП, провокуванні інфляційних процесів, падінні національної валюти та відтоку інвестицій;
- політичному тиску – міжнародній ізоляції держави-порушника, обмеженні її участі у глобальних процесах;
- моральному сигналі – демонстрації солідарності з жертвами агресії та підтвердженні відданості принципам міжнародного права.

Таким чином, санкції виступають багатовимірним інструментом впливу, що поєднує економічні та політико-правові важелі, та залишаються одним із найважливіших елементів системи сучасних міжнародних відносин.

Санкційна політика проти росії (2022–2025 рр.)

У відповідь на агресію ЄС ухвалив дев'ятнадцять основних пакетів санкцій, що наведені у табл. 1, які поступово розширюються [2, 5, 14–25].

Т а б л и ц я 1. Основні пакети санкцій міжнародної спільноти проти російської федерації у 2022–2025 роках

№ пакету санкцій	Дата ухвалення	Основні сектори	Ключові заходи
1-й	23–24.02.2022	ФІНАНСИ, ПОЛІТИКА, ТОРГІВЛЯ	Санкції проти 351 депутата Держдуми; Заборона торгівлі з «ДНР/ЛНР»; Обмеження доступу рф до фінансових ринків ЄС.
2-й	25.02.2022	ФІНАНСИ, ПЕРСОНАЛЬНІ	Замороження активів путіна і лаврова; Санкції проти членів Ради безпеки; Обмеження банків; Заборона експорту авіатехнологій.
3-й	28.02–02.03.2022	БАНКИ, ЕНЕРГЕТИКА, МЕДІА	Відключення 7 банків від SWIFT; Заборона транзакцій із Центробанком рф; Обмеження експорту енергетичних технологій; Блокування RT і Sputnik.
4-й	15.03.2022	ЕНЕРГЕТИКА, МЕТАЛУРГІЯ, РОЗКІШ, ВПК	Заборона інвестицій у енергетику; Заборона імпорту сталі; Експортні обмеження на предмети розкоші; Санкції проти компаній ВПК
5-й	08.04.2022	ВУГІЛЛЯ, ТРАНСПОРТ	Ембарго на вугілля; Заборона доступу російським суднам до портів ЄС; Обмеження для автоперевізників із рф і Білорусії; Обмеження на високотехнологічний експорт.
6-й	03.06.2022	НАФТА, ФІНАНСИ, МЕДІА	Часткове нафтове ембарго (морські поставки та винятки для трубопроводів); Відключення Сбербанку від SWIFT; Заборона мовлення трьох пропагандистських каналів.
7-й	21.07.2022	ЗОЛОТО, КОНТРОЛЬ	Заборона імпорту золота; Посилення контролю за обходом; Нові персональні санкції (розширення списків осіб).
8-й	06.10.2022	НАФТА, ВПК, ТОРГІВЛЯ	Запровадження цінової стелі на російську нафту; Заборона морських перевезень вище стелі; Нові експортно-імпортні обмеження; Обмеження для ВПК.
9-й	16.12.2022	ВПК, ФІНАНСИ, ТОРГІВЛЯ	Санкції проти 200 осіб і організацій; Заборона експорту товарів подвійного призначення; Заборона експорту товарів для дронів; Нові фінансові та інвестиційні обмеження.
10-й	25.02.2023	ЕЛЕКТРОНІКА, ВПК, ФІНАНСИ	Санкції проти 120 фізичних і юридичних осіб; Обмеження експорту електронних компонентів; Санкції проти іранських компаній за постачання дронів; Обмеження для російських банків.
11-й	23.06.2023	АНТИОБХІД, ТРАНСПОРТ	Запроваджено механізм протидії обходу санкцій; Санкції проти компаній у Китаї, ОАЕ, Вірменії, Узбекистані; Нові транспортні обмеження.
12-й	18.12.2023	АЛМАЗИ, LPG, ФІНАНСИ	Заборона імпорту алмазів; Обмеження на імпорт LPG; Посилення цінової стелі на нафту; Нові технологічні та фінансові санкції.
13-й	23.02.2024	ВПК, ТЕХНОЛОГІЇ, ЕЛЕКТРОНІКА, ТРЕТІ КРАЇНИ	~194 нові включення: 106 осіб, 88 організацій; Секторальні санкції: обмеження експорту передових технологій, компонентів для дронів, електроніки, матеріалів подвійного призначення.

№ пакету санкцій	Дата ухвалення	Основні сектори	Ключові заходи
			Санкції проти компаній з третіх країн (Китай, Індія, Казахстан, Туреччина тощо) через участь у постачанні компонентів.
14-й	24.06.2024	ПРОМИСЛОВІСТЬ, ЕНЕРГЕТИКА	Забора на експорту 9 нових товарів подвійного призначення (наприклад, мікрохвильові підсилювачі, прилади запису польотів, всюдорожні транспортні засоби); Посилення обмежень на експорт промислових продуктів і передових технологій; Забора на імпорту гелію (забора на експорт товарів, які можуть використовуватись у військових цілях); Розширення санкційного списку суб'єктів (у тому числі в третіх країнах) із залученням до виробництва або підтримки військового комплексу рф.
15-й	16.12.2024	НАФТА, ТРАНСПОРТ, КИТАЙ	Санкції проти «тіньового флоту» (shadow fleet) – суден, що використовуються для обходу ембарго чи цінових обмежень на нафту; Боротьба з обхідними каналами санкцій, включення нових юридичних осіб та осіб, що сприяють обходу санкцій; «Fully-fledged sanctions» на деяких китайських «акторів» – з блокуванням активів, забороною на ресурси.
16-й	24.02.2025	СУДНОПЛАВСТВО, ВПК, ФІНАНСИ	До списків додано 48 осіб і 35 компаній (зокрема, компанії, пов'язані з виробництвом зброї, боєприпасів, технологій); Розширення «shadow fleet»: +74 судна (всього ~153) Мета – обмежити вантажопотоки, що сприяють обхідним схемам; Заходи проти виробників/постачальників товарів, які можуть бути використані у військовій промисловості; Обмеження у фінансовому секторі, зокрема до транзакцій через регіональні банки, які допомагають із обходом санкцій.
17-й	20.05.2025	ЕНЕРГЕТИКА, СУДНОПЛАВСТВО, ТРЕТІ КРАЇНИ	Велика увага «shadow fleet»: +189 суден у санкційні списки (~342 загалом); Нові списки («listings») осіб та організацій: 75 одиниць, заморожування активів, забора на фінансові послуги та ресурси; До санкційних списків додані нові компанії (31) – як у рф, так і в третіх країнах (Туреччина, В'єтнам, ОАЕ, Сербія, Узбекистан) – що підтримують ВПК або сприяють обходу; Посилення обмежень на імпорту енергоносіїв, на «енергетичні доходи» рф; Збереження винятків для проєктів чи країн, коли це аргументується питаннями енергетичної безпеки (наприклад, проєкт Sakhalin-2).
18-й	18.07.2025	ЕНЕРГЕТИКА, ФІНАНСИ, ВПК, ТОРГІВЛЯ З ЄС	<i>Один з найжорсткіших пакетів...</i> Нарощення списків санкційних осіб та організацій – понад 2500; Додано нові експортні заборони, зокрема для передових технологій для військових потреб та нові обмеження у фінансовій і енергетичній сферах; Забора на компанії в третіх країнах, що підтримують рф (наприклад, 11 таких компаній з Туреччини, Китаю/Гонконгу); Посилення заходів проти порушення авторства культурної спадщини та проти злочинів щодо дітей; Посилення заходів проти обходу санкцій.
19-й (процес)	09.2025 (запропонований / ухвалення у процесі)	LNG, ФІНАНСИ, ВПК, ПРАВА ЛЮДИНИ	Повна забора на імпорту LNG до 2027; Зняття залишкових винятків для Rosneft та Gazprom Neft; Додаткові санкції та замороження активів проти нафтопереробних заводів, трейдерів нафти, нафтохімічних компаній, включно в третіх країнах (наприклад, Китай); Забора на операції з російськими та третіх країн банками (санкції проти систем швидких платежів та кредитної карткової системи рф); Санкції щодо спеціальних економічних зон рф, які пов'язані з війною; Посилення санкцій на технології – AI, геопросторові дані, критичні ресурси, які використовуються у виробництві зброї; Санкції проти осіб, залучених до викрадення та насильницького перевезення українських дітей і інститутів, що здійснюють «перевиховання».

Санкційна політика ЄС розвивалась у чітко виражених фазах:

2022 рік – фаза шоку та швидкої реакції: перші 6 пакетів були спрямовані на фінансову ізоляцію, блокування доступу до технологій, енергетичних ресурсів та медіа. Відключення банків від SWIFT, ембарго на вугілля та часткове нафтове ембарго стали ключовими інструментами [4, 26–28].

2023 рік – фаза структурного посилення: акцент на боротьбі з обходом санкцій, розширення географії санкцій (треті країни), запровадження механізмів контролю та нових обмежень у сфері електроніки, ВПК, алмазів, LPG [12–13, 30].

2024–2025 рр. – фаза системної ізоляції та глобалізації санкцій: санкції охоплюють не лише рф і Білорусь, а й компанії з третіх країн, які сприяють обходу. З'являються санкції проти «тіньового флоту», спеціальних економічних зон, а також заходи у сфері прав людини (викрадення дітей, культурна спадщина) [6–8, 10, 30].

Ці санкційні пакети доповнюються обмеженнями США, Великої Британії, Канади, Японії, Австралії, які формують глобальний санкційний фронт.

Вплив санкцій на економіку росії та міжнародні ринки

Міжнародні санкції проти російської федерації, запроваджені з 2022 року, стали безпрецедентними за масштабом і комплексністю. Вони вдарили одразу по кількох ключових напрямках – від фінансової системи до енергетики, від високих технологій до інформаційного простору, – і поступово перетворилися на один із головних чинників, що визначають нинішню динаміку російської економіки.

Найчутливішим ударом стало відключення понад десяти провідних банків від міжнародної системи SWIFT, заборона операцій із Центральним банком та блокування золотовалютних резервів на суму понад 300 мільярдів доларів США [4, 26]. Для держави, яка активно використовувала фінансові інструменти для підтримки війни та внутрішньої стабільності, це стало серйозним обмеженням. Рубль втратив стійкість, доступ до зовнішніх ресурсів практично зник, а запозичення перетворилися на дорогий і ризикований механізм.

Не менш відчутними стали обмеження в енергетичній сфері. Традиційна залежність бюджету від продажу нафти та газу зробила рф вразливою до рішень країн ЄС та «Великої сімки». Ембарго на нафту й вугілля, запровадження цінового обмеження на нафту та скорочення експорту енергоресурсів до Європи майже на 70% призвели до різкого падіння доходів [6, 11, 29]. Якщо у

2021 році виручка від енергоносіїв перевищувала 220 мільярдів доларів, то у 2025-му вона знизилася приблизно до 140 мільярдів [6, 29]. Росія намагається компенсувати втрати за рахунок ринків Азії, однак вимушене використання «тіньового флоту» і посередницьких схем лише збільшує витрати та зменшує прибуток.

Санкції у сфері технологій та військово-промислового комплексу стали ще одним довготривалим викликом. Заборона на експорт мікрочипів, авіаційних деталей та обладнання подвійного призначення створила серйозний дефіцит компонентів. До 2025 року понад 65% критично важливих технологій виявилися недоступними для росії [6, 13, 34]. Це не лише уповільнило модернізацію озброєнь, а й призвело до парадоксальних рішень – використання побутової електроніки у військовій техніці [33]. Таким чином, російський ВПК поступово втрачає конкурентоздатність і технологічну гнучкість.

В інформаційній сфері Європейський Союз заблокував мовлення російських державних медіа та наклав санкції на ключових пропагандистів. Це зменшило вплив Кремля на міжнародний інформаційний простір, ускладнило поширення дезінформації та змусило росію шукати нові канали впливу.

Ефект санкцій позначився на макроекономіці: у 2022–2023 роках ВВП рф скоротився на 1,5–3,1%, що принесло втрати у сотні мільярдів доларів [6, 8]. Зниження енергетичних доходів примусило уряд підвищувати податки та посилювати фіскальний тиск, зокрема у 2025 році ставка ПДВ була піднята до 22 відсотків [9]. Такі кроки свідчать про зростання внутрішніх проблем, які вже не вдається приховати за фасадом «стійкості». Вплив санкцій на економіку росії представлено в табл. 2.

Втім, санкційний тиск відчули й міжнародні ринки. Світова енергетика у 2022–2023 роках пережила хвилю цінової турбулентності, проте поступово змогла збалансуватися завдяки переорієнтації поставок і диверсифікації джерел. Інша ситуація у судноплаванні: поява «тіньового флоту» призвела до зростання страхових ризиків та вартості фрахту. У технологічному секторі помітне зміщення ланцюгів постачань на користь азійських виробників, що створює нові точки геополітичного напруження [9, 11, 26–28].

Майбутнє санкційної політики визначатиметься не лише силою обмежень, а й їхньою гнучкістю. Необхідно посилювати контроль за обходом санкцій – особливо у сфері судноплавання та страхування. Пріоритетом залишається обмеження доступу росії до передових технологій, адже саме технологічна відсталість поступово виснажує її військово-промисловий потенціал. Не менш

Т а б л и ц я 2. Вплив санкцій на економіку росії

Рік	Виручка від енергоносіїв, млрд \$	Блоковані високотехнологічні компоненти, %	Орієнтовний вплив на ВВП, %
2021	220	10	0,0
2022	210	25	-1,5
2023	180	40	-3,1
2024	150	55	-2,8
2025	140	65	-3,5

важливим є балансування санкцій із глобальною економічною стабільністю: світові ринки потребують гарантій енергетичної безпеки, альтернативних постачань і розвитку відновлюваної енергетики. І, звісно, санкції мають супроводжуватися інформаційною політикою: лише протидія пропаганді й підтримка незалежних медіа робить економічний тиск по-справжньому всеосяжним. У цьому сенсі санкції – це не лише каральний механізм, а й інструмент глобальної безпеки, здатний не допустити, щоб агресія ставала економічно вигідною [23].

Хоча санкції не призвели до негайного припинення війни, їх довгостроковий вплив є значним:

- російська економіка зазнала серйозних втрат, зокрема в енергетичному секторі, банківській сфері та високотехнологічному виробництві.
- Відбувся відтік іноземних компаній, що спричинило втрату робочих місць і технологій.
- Обмеження на імпорт та експорт призвели до дефіциту товарів і зниження якості життя.
- Санкції стимулювали внутрішню мобілізацію ресурсів, але не змогли компенсувати втрати.

Значення санкцій для України (2022–2025 роках)

Санкційна політика 2022–2025 років стала ключовим інструментом тиску на росію та важливим чинником стратегії безпеки України. Власні санкції нашої держави відображали перехід від захисту до контрнаступу в економічній сфері, спрямовуючись на перекриття фінансів і зниження технологічного потенціалу агресора.

Вирішальними залишалися міжнародні санкції ЄС, США, Великої Британії, Канади та інших партнерів, які комплексно вдарили по фінансах, енергетиці й оборонці рф, поступово виснажуючи її економіку. Важливою особливістю стало поступове розширення санкційних пакетів, яке дозволяло поєднувати ефект «шоку» з довгостроковим виснаженням економіки рф. Так, 19-й пакет став черговим підтвердженням здатності санкційної коаліції до послідовності й рішучості. Попри адаптацію росії через «тіньові» схеми та азійські ринки, технологічні та фінансові втрати мають незворотний характер.

У науковому вимірі санкції варто розглядати не лише як реактивний захід, а як інструмент довготривалої стратегії. Вони створюють асиметричний ефект: росія стикається з технологічним відставанням, падінням експортних доходів та зростанням транзакційних витрат, тоді як Україна отримує простір для зміцнення міжнародних

альянсів, поглиблення європейської інтеграції та формування нової економічної ідентичності.

Для України санкції стали стимулом структурних змін: розвиток сухопутних експортних маршрутів, інтеграція в європейські ланцюги доданої вартості, посилення стійкості економіки. Водночас вони відкрили простір для міжнародних альянсів і поглиблення євроінтеграції. Хоча санкції не призвели до швидкої перемоги, вони обмежили ресурсну базу агресора та підтримали відновлення України. У майбутньому вони можуть стати механізмом відбудови через використання заморожених російських активів [31–38].

Взаємодія російської федерації з Китайською Народною Республікою як виклик для санкційної ефективності: роль КНР у стратегії обходу обмежень

У контексті санкційної політики проти російської федерації у 2022–2025 роках особливого значення набуває фактор співпраці з Китайською Народною Республікою (КНР), яка стала ключовим економічним партнером рф після втрати доступу до західних ринків [39–40]. Частка КНР у зовнішньоторговельному обороті росії перевищила 35 %, а в імпорті високотехнологічної продукції – понад 50 %, що дозволило частково компенсувати наслідки санкційного тиску. Через китайські компанії росія отримувала критично важливі товари подвійного призначення, електронні компоненти та обладнання для військово-промислового комплексу, що зумовило збереження виробничих потужностей у стратегічних секторах.

Однак така співпраця має подвійний характер. З одного боку, Китай виступає донором економічної стійкості рф, забезпечуючи альтернативні канали постачання та фінансові інструменти. З іншого – Пекін демонструє прагматизм, обмежуючи підтримку росії у сферах, що можуть поставити під загрозу власну економічну безпеку або призвести до вторинних санкцій з боку США та ЄС. Геоекономічна роль КНР у санкційному контексті представлена в табл. 3 [16, 27, 41]. Зокрема, китайські банки дедалі обережніше працюють із російськими контрагентами, а обсяги офіційної співпраці у стратегічних галузях залишаються контрольованими. У 2024–2025 роках Європейський Союз і США вже запровадили санкції проти низки китайських компаній, що брали участь у постачанні компонентів для російської

Т а б л и ц я 3. Геоекономічна роль КНР у санкційному контексті: сфери взаємодії, обмеження та ризики для рф

Сфера	Роль Китаю для рф	Обмеження / наслідки	Потенційні переваги для рф	Ключові ризики та обмеження
Торгівля	> 35 % зовнішнього обороту рф; основний ринок збуту енергоресурсів	Залежність від одного ринку; КНР диктує цінові умови, використовуючи позицію домінування	Забезпечення стабільного ринку збуту енергоносіїв та імпорту промислових товарів; збереження обсягів експорту після втрати ЄС	Формування критичної залежності від одного партнера; асиметричність у ціноутворенні, де КНР диктує умови
Технології	Поставки електроніки, мікрочипів, товарів подвійного призначення	Ризик вторинних санкцій; обмеження офіційних поставок, зростання «сірих схем»	Доступ до електронних компонентів, обладнання подвійного призначення, часткова компенсація технологічного ембарго Заходу	Обмежений характер постачань через ризик вторинних санкцій; переважання «сірих» каналів із високими витратами

Сфера	Роль Китаю для рф	Обмеження / наслідки	Потенційні переваги для рф	Ключові ризики та обмеження
Фінанси	Альтернативні канали платежів (CIPS, юань у розрахунках)	Китайські банки уникають ризикових операцій; обмежений доступ рф навіть до китайських кредитів	Розширення використання юаня в міжнародних розрахунках; альтернативні канали платежів через систему CIPS	Обережність китайських банків, які уникають операцій із рф; відсутність доступу до повноцінного кредитування
Енергетика	Закупівля нафти, газу, вугілля за знижками; нові трубопровідні проекти	росія продає зі значним дисконтом; інфраструктурна залежність від китайського попиту	Підтримка експорту нафти, газу й вугілля; перспективи нових інфраструктурних проектів («Сила Сибіру-2»)	Продаж енергоносіїв зі значними знижками; інфраструктурна й логістична залежність від китайського попиту
Геополітика	Декларативна підтримка на міжнародних майданчиках; спільні інтереси проти США/ЄС	Китай уникає відкритої участі у війні; балансування між вигодою від рф та доступом до Заходу	Декларативна підтримка на міжнародних майданчиках; спільність інтересів у протистоянні США та ЄС	Відсутність готовності КНР до відкритої конфронтації із Заходом; ризик перетворення рф на «молодшого партнера»

військової техніки, що свідчить про посилення санкційного контролю за «сірими каналами» обходу.

У стратегічному вимірі така модель взаємодії формує асиметричне партнерство, у межах якого росія, намагаючись обійти санкції, фактично поступається економічним суверенітетом на користь КНР. Це знижує суб'єктність рф у міжнародній системі, обмежує її здатність до самостійного маневру та закріплює залежність від зовнішніх «акторів». У перспективі 2026 роль Китаю у пом'якшенні санкційного тиску залишатиметься значною, проте не безмежною: очікується трансформація каналів постачання у більш приховані форми, зростання ризиків для китайських компаній та посилення міжнародного контролю. Таким чином, співпраця рф – КНР є не лише інструментом обходу санкцій, а й чинником, що визначає межі стратегічної автономії росії в умовах глобального санкційного режиму [42–47].

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження засвідчило, що санкційна політика міжнародної спільноти проти російської федерації у 2022–2025 роках набула системного, багатовимірного та еволюційного характеру. Вона поєднала економічні, фінансові, енергетичні, технологічні та дипломатичні інструменти тиску, поступово трансформуючись із точкових обмежень у комплексну стратегію глобальної ізоляції агресора. Ефективність санкційного режиму підтверджується здатністю міжнародної коаліції адаптуватися до нових викликів, зокрема до спроб обходу санкцій через треті країни, тіньові механізми та фінансові проксі [1–9].

Санкції істотно послабили військово-економічний потенціал рф, обмежили її доступ до критичних технологій і фінансових ресурсів, спричинили падіння доходів від експорту енергоносіїв та деформацію промислової структури. Водночас вони виконали важливу політичну і правову функцію, сприяючи консолідації міжнародної підтримки України, формуванню передумов для використання заморожених активів агресора у відбудові та закріпленню механізмів міжнародної відповідальності за порушення норм права [10–30].

Українська санкційна політика, інтегрована у глобальну систему обмежень, стала важливим елементом забезпечення національної безпеки та посилення стійкості держави. Вона продемонструвала зростання суб'єктності України у міжнародних економічних процесах, зокрема через ініціативи, спрямовані на блокування фінансових потоків агресора, обмеження його технологічного потенціалу та формування нових логістичних маршрутів [31–41].

Окрему увагу слід приділити співпраці рф з Китайською Народною Республікою, яка стала важливим чинником у стратегії обходу санкцій. Хоча КНР забезпечує росії доступ до ринків, технологій та фінансових інструментів, така взаємодія має асиметричний характер і формує залежність рф від китайських інтересів. Це обмежує стратегічну автономію росії, створює ризики вторинних санкцій, контрольованість постачань і геоекономічну вразливість. У стратегічному вимірі така модель партнерства знижує суб'єктність рф у міжнародній системі та закріплює її роль як залежного «актора» [42–47].

Попри те, що санкції не призвели до негайного припинення війни, вони заклали основу для довготривалого стратегічного виснаження агресора, водночас утвердивши санкційний режим як невід'ємний інструмент сучасних міжнародних відносин і механізм захисту світового правопорядку.

Подальші дослідження та практичні заходи мають бути спрямовані на: посилення координації між країнами-партнерами у сфері санкційного контролю; створення ефективних механізмів протидії обходу санкцій через треті країни; удосконалення системи моніторингу та прозорості фінансових потоків; розширення санкцій на нові сектори економіки, що мають критичне значення для військово-промислового комплексу рф; інституціоналізацію процесу використання заморожених активів агресора для відбудови України; формування міжнародно-правових механізмів, здатних забезпечити невідворотність відповідальності за агресію та злочини війни.

Таким чином, санкції 2022–2025 років слід розглядати не лише як інструмент економічного тиску, а як фактор

геополітичної трансформації, що утвердив Україну як активного суб'єкта міжнародної політики та продемонстрував здатність економічних важелів змінювати хід війни.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

1. European Commission. EU sanctions against russia. Available at: <https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions>.
2. Рада національної безпеки і оборони України. Реєстр санкцій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sanctions.rnbo.gov.ua>.
3. United Nations Security Council. Sanctions regimes. Available at: <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/information>.
4. U.S. Department of the Treasury. Sanctions Programs and Information. Available at: <https://ofac.treasury.gov/>.
5. Official J. of the European Union. Restrictive measures in view of russia's actions destabilising Ukraine. OJ L 42. 2022–2024.
6. IntSecurity Analytics. russian economy: impact of sanctions. Available at: <https://analytics.intsecurity.org/russian-economy-impact-of-sanctions/>.
7. How Sanctions Have Changed russian Economic Policy. Carnegie Endowment for International Peace. Available at: <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/04/how-sanctions-have-changed-russian-economic-policy?lang=en>.
8. Council of the EU (Consilium). Impact of sanctions on russian economy (infographic). Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>.
9. Financial Times. Повідомлення про підвищення ПДВ у рф. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ft.com/content/5670b847-02b9-49ae-bf0c-98eb26a52a62>.
10. Fortress russia: the economy has adapted well... Chatham House. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/09/fortress-russia-economy-has-adapted-well-pressure-stagflation-presents-opportunity-west>.
11. August 2025 monthly analysis of russian fossil fuel exports and sanctions. Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA). Available at: <https://energyandcleanair.org/august-2025-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/>.
12. Article on oil sanctions and price cap. ScienceDirect. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421525002460>.
13. The Impact of Semiconductor Sanctions on russia. American Enterprise Institute (AEI). Available at: <https://www.aei.org/wp-content/uploads/2024/04/The-Impact-of-Semiconductor-Sanctions-on-russia.pdf>.
14. European Commission. EU adopts 13th package of sanctions against russia after two years of its war of aggression against Ukraine. Available at: https://finance.ec.europa.eu/news/eu-adopts-13th-package-sanctions-against-russia-after-two-years-its-war-aggression-against-ukraine-2024-02-23_en.
15. Government Offices of Sweden. Fifteenth package of sanctions against russia adopted. Available at: <https://www.government.se/press-releases/2024/12/fifteenth-package-of-sanctions-against-russia-adopted/>.
16. EU adopts 16th sanctions package against russia. European Commission (DG NEAR). Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-adopts-16th-sanctions-package-against-russia-2025-02-24_en.
17. EU agrees 17th package of sanctions. Council of the EU (Consilium). Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/20/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-agrees-17th-package-of-sanctions/>.
18. European Commission. EU adopts 18th package of sanctions. Available at: https://finance.ec.europa.eu/news/eu-adopts-18th-package-sanctions-against-russia-2025-07-18_en.
19. EU adopts 18th package of economic and individual measures. Council of the EU (Consilium). Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/18/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-18th-package-of-economic-and-individual-measures/>.
20. Statement by the High Representative/Vice-President Kaja Kallas on the 19th package of sanctions. EEAS. Available at: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/statement-high-representativevice-president-kaja-kallas-19th-package-sanctions_en.
21. EU sanctions against russia explained. Council of the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia-explained/>.
22. Timeline – EU sanctions against russia. Council of the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/timeline-sanctions-against-russia/>.
23. EU sanctions against russia 2025: State of play, perspectives and challenges. European Parliamentary Research Service. Available at: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/767243/EPRS_BRI%282025%29767243_EN.pdf.
24. EU adopts 18th package of sanctions against russia. European Commission. Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-adopts-18th-package-sanctions-against-russia-2025-07-18_en.
25. Russia's war of aggression against Ukraine: EU adopts 18th package of economic and individual measures. Council of the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/18/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-18th-package-of-economic-and-individual-measures/>.
26. Russia-related Sanctions. U.S. Department of the Treasury, OFAC. Available at: <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/russia-related-sanctions>.
27. Russian Harmful Foreign Activities Sanctions. OFAC. Available at: <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/russian-harmful-foreign-activities-sanctions/>.
28. U.S. Department of the Treasury. Treasury Intensifies Sanctions Against russia by Targeting russia's Oil Production and Exports. Available at: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2777>.
29. July 2025 — Monthly analysis of russian fossil fuel exports and sanctions. Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA). Available at: <https://energyandcleanair.org/>

- July-2025-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/.
30. Tackling the russian «Shadow» Fleet: Policy Briefing. CREA. Available at: https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2024/09/State-Capture_CREA_Shadow-fleet-policy-briefing_Final_08.2024.pdf.
 31. U.S. Department of State. U.S. Security Cooperation with Ukraine. Available at: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/>.
 32. UK support to Ukraine: factsheet. GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet>.
 33. Wikipedia. List of military aid to Ukraine during the russo-Ukrainian War. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_military_aid_to_Ukraine_during_the_Russo-Ukrainian_War.
 34. Фінансова підтримка України Європейським Союзом. European Commission. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-financial-support-ukraine_uk.
 35. Програма України, підтримана в рамках Механізму розширеного фінансування. Intern. Monetary Fund (IMF). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/uk/News/Articles/2023/03/31/pr23101-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-billion-new-eff-part-of-overall-support-package>.
 36. Foreign assistance to Ukraine (2022–2024). PMC Research. Available at: https://www.pmcresearch.org/slider_file/a5ae67cee53315aa8.pdf.
 37. Annual Results Report – 2024 Ukraine. UNHCR. Available at: <https://www.unhcr.org/sites/default/files/2025-06/Ukraine%20ARR%202024.pdf>.
 38. European Parliament. Verbatim report of proceedings – Frozen russian assets (debate) – Wednesday, 12 March 2025. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2025-03-12-ITM-014_EN.html.
 39. Chatham House. Tightening the oil-price cap to increase the pressure on russia. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/09/tightening-oil-price-cap-increase-pressure-russia/what-wrong-current-approach-sanctions>.
 40. Chatham House. The «Fortress russia» economy has adapted well to pressure. But stagflation presents an opportunity for the West. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/09/fortress-russia-economy-has-adapted-well-pressure-stagflation-presents-opportunity-west>.
 41. Russia's struggle to modernize its military industry: The impact of sanctions and war. Chatham House. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/07/russias-struggle-modernize-its-military-industry/impact-sanctions-and-war-and-how-opk>.
 42. Ринок збуту рф і Китай. UNIAN. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/other/ryatuue-abo-peretvoryuue-na-raba-nyt-rozkriloshemu-torgivli-kitayu-z-rosiyeyu-13077087.html>.
 43. Світовий банк і росія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/country/russia>.
 44. Економічна перевага Китаю та військовий потенціал рф. Bintel.org.ua. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bintel.org.ua/publication/regions/china/kitajsko-rosijskij-alyans/>.
 45. Стратегічне партнерство КНР–рф. Foreignukraines.com. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://foreignukraines.com/2025/01/01/how-the-war-in-ukraine-strengthened-the-strategic-partnership-between-china-and-russia/>.
 46. Китай та обхід санкцій рф. Novyny.pro. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://novyny.pro/news/ekonomika/finansovi-mahinaciji-putina-yak-kitay-dopomagaye-rosiji-obiyti-zahidni-sankciji-5254.html>.
 47. Harvard Univ. Study. Захід, росія та Китай. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://foreignukraines.com/2024/10/09/harvard-university-published-a-study-on-how-the-west-russia-and-china-benefit-from-the-war-in-ukraine/>.

REFERENCES

1. European Commission. EU sanctions against russia. Available at: <https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions>.
2. “Rada natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy. Reiestr sanktsii” [National Security and Defense Council of Ukraine. Sanctions Register]. Available at: <https://sanctions.rnbo.gov.ua>.
3. United Nations Security Council. Sanctions regimes. Available at: <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/information>.
4. U.S. Department of the Treasury. Sanctions Programs and Information. Available at: <https://ofac.treasury.gov/>.
5. Official J. of the European Union. Restrictive measures in view of russia's actions destabilising Ukraine. OJ L 42. 2022–2024.
6. IntSecurity Analytics. russian economy: impact of sanctions. Available at: <https://analytics.intsecurity.org/russian-economy-impact-of-sanctions/>.
7. How Sanctions Have Changed russian Economic Policy. Carnegie Endowment for International Peace. Available at: <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/04/how-sanctions-have-changed-russian-economic-policy?lang=en>.
8. Council of the EU (Consilium). Impact of sanctions on russian economy (infographic). Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>.
9. Financial Times. “Povidomlennia pro pidvyshchennia PDV u rf” [Notification of VAT increase in the russian federation]. Available at: <https://www.ft.com/content/5670b847-02b9-49ae-bf0c-98eb26a52a62>.
10. Fortress russia: the economy has adapted well... Chatham House. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/09/fortress-russia-economy-has-adapted-well-pressure-stagflation-presents-opportunity-west>.
11. August 2025 monthly analysis of russian fossil fuel exports and sanctions. Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA). Available at: <https://energyandcleanair.org/august-2025-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/>.
12. Article on oil sanctions and price cap. ScienceDirect. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421525002460>.

13. The Impact of Semiconductor Sanctions on russia. American Enterprise Institute (AEI). Available at: <https://www.aei.org/wp-content/uploads/2024/04/The-Impact-of-Semiconductor-Sanctions-on-russia.pdf>.
14. European Commission. EU adopts 13th package of sanctions against russia after two years of its war of aggression against Ukraine. Available at: https://finance.ec.europa.eu/news/eu-adopts-13th-package-sanctions-against-russia-after-two-years-its-war-aggression-against-ukraine-2024-02-23_en.
15. Government Offices of Sweden. Fifteenth package of sanctions against russia adopted. Available at: <https://www.government.se/press-releases/2024/12/fifteenth-package-of-sanctions-against-russia-adopted/>.
16. EU adopts 16th sanctions package against russia. European Commission (DG NEAR). Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-adopts-16th-sanctions-package-against-russia-2025-02-24_en.
17. EU agrees 17th package of sanctions. Council of the EU (Consilium). Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/20/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-agrees-17th-package-of-sanctions/>.
18. European Commission. EU adopts 18th package of sanctions. Available at: https://finance.ec.europa.eu/news/eu-adopts-18th-package-sanctions-against-russia-2025-07-18_en.
19. EU adopts 18th package of economic and individual measures. Council of the EU (Consilium). Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/18/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-18th-package-of-economic-and-individual-measures/>.
20. Statement by the High Representative/Vice-President Kaja Kallas on the 19th package of sanctions. EEAS. Available at: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/statement-high-representativevice-president-kaja-kallas-19th-package-sanctions_en.
21. EU sanctions against russia explained. Council of the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia-explained/>.
22. Timeline – EU sanctions against russia. Council of the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/timeline-sanctions-against-russia/>.
23. EU sanctions against russia 2025: State of play, perspectives and challenges. European Parliamentary Research Service. Available at: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/767243/EPRS_BRI%282025%29767243_EN.pdf.
24. EU adopts 18th package of sanctions against russia. European Commission. Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-adopts-18th-package-sanctions-against-russia-2025-07-18_en.
25. Russia's war of aggression against Ukraine: EU adopts 18th package of economic and individual measures. Council of the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/18/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-18th-package-of-economic-and-individual-measures/>.
26. Russia-related Sanctions. U.S. Department of the Treasury, OFAC. Available at: <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/russia-related-sanctions>.
27. Russian Harmful Foreign Activities Sanctions. OFAC. Available at: <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/russian-harmful-foreign-activities-sanctions/>.
28. U.S. Department of the Treasury. Treasury Intensifies Sanctions Against russia by Targeting russia's Oil Production and Exports. Available at: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2777>.
29. July 2025 — Monthly analysis of russian fossil fuel exports and sanctions. Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA). Available at: <https://energyandcleanair.org/july-2025-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/>.
30. Tackling the russian «Shadow» Fleet: Policy Briefing. CREA. Available at: https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/2024/09/State-Capture_CREA_Shadow-fleet-policy-briefing_Final_08.2024.pdf.
31. U.S. Department of State. U.S. Security Cooperation with Ukraine. Available at: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/>.
32. UK support to Ukraine: factsheet. GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet>.
33. Wikipedia. List of military aid to Ukraine during the russo-Ukrainian War. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_military_aid_to_Ukraine_during_the_Russo-Ukrainian_War.
34. “Finansova pidtrymka Ukrainy Evropeïmskym Soюзom. European Commission” [Financial support to Ukraine by the European Union. European Commission]. Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-financial-support-ukraine_uk.
35. “Prohrama Ukrainy, pidtrymana v ramkakh Mekhanizmu rozshyrenoho finansuvannia” [Ukraine's program supported under the Extended Fund Facility. Intern. Monetary Fund (IMF)]. Available at: <https://www.imf.org/uk/News/Articles/2023/03/31/pr23101-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-billion-new-eff-part-of-overall-support-package>.
36. Foreign assistance to Ukraine (2022–2024). PMC Research. Available at: https://www.pmcresearch.org/slider_file/a5ae67cee53315aa8.pdf.
37. Annual Results Report – 2024 Ukraine. UNHCR. Available at: <https://www.unhcr.org/sites/default/files/2025-06/Ukraine%20ARR%202024.pdf>.
38. European Parliament. Verbatim report of proceedings – Frozen russian assets (debate) – Wednesday, 12 March 2025. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2025-03-12-ITM-014_EN.html.
39. Chatham House. Tightening the oil-price cap to increase the pressure on russia. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/09/tightening-oil-price-cap-increase-pressure-russia/what-wrong-current-approach-sanctions>.
40. Chatham House. The «Fortress russia» economy has adapted well to pressure. But stagflation presents an opportunity for the West. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/09/fortress-russia-economy-has-adapted-well-pressure-stagflation-presents-opportunity-west>.
41. Russia's struggle to modernize its military industry: The impact of sanctions and war. Chatham House. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/07/russias-struggle-modernize-its-military-industry/impact-sanctions-and-war-and-how-opk>.

42. “Rynok zbutu rf i Kytai” [Sales market of the Russian Federation and China. UNIAN]. Available at: <https://www.unian.ua/economics/other/ryatuye-abo-peretvoryuye-na-raba-nyt-rozkrilo-shemu-torgivli-kitayu-zrosiyeyu-13077087.html>.
43. “Svitovyi bank i rosiiia” [The World Bank and Russia]. Available at: <https://www.worldbank.org/en/country/russia>.
44. “Ekonomichna perevaha Kytaiu ta viiskovyi potentsial rf” [China’s economic advantage and the military potential of the Russian Federation]. Bintel.org.ua. Available at: <https://bintel.org.ua/publication/regions/china/kitajsko-rosijskij-alyans/>.
45. “Stratehichne partnerstvo KNR–rf” [China-Russia strategic partnership]. Foreignukraines.com. Available at: <https://foreignukraines.com/2025/01/01/how-the-war-in-ukraine-strengthened-the-strategic-partnership-between-china-and-russia/>.
46. “Kytai ta obkhid sanktsii rf” [China and circumventing Russian sanctions]. Novyny.pro. Available at: <https://novyny.pro/news/ekonomika/finansovi-mahinaciji-putina-yak-kitay-dopomagaye-rosiji-obytyi-zahidni-sankciji-5254.html>.
47. Harvard Univ. Study. West, Russia and China. Available at: <https://foreignukraines.com/2024/10/09/harvard-university-published-a-study-on-how-the-west-russia-and-china-benefit-from-the-war-in-ukraine/>.

Chernega M.A., Telepa M.V.

**INTERNATIONAL SUPPORT FOR UKRAINE IN
THE CONTEXT OF ARMED AGGRESSION.
THE ROLE OF SANCTIONS IN THE MODERN
WORLD**

The article provides a comprehensive analysis of the international community’s sanctions policy towards the Russian Federation in the period 2022–2025 in the context of full-scale aggression against Ukraine. It examines the evolution of the sanctions packages imposed by the European Union, the United States, the United Kingdom and other partners, their impact on the military and economic potential of the Russian Federation, as well as the challenges associated with circumventing sanctions through third countries. Particular attention is paid to Ukraine’s sanctions policy, its integration into the global system of restrictions and its role in ensuring national security.

The geo-economic interaction between the Russian Federation and the People’s Republic of China is analyzed separately as a factor of asymmetric partnership and limited compensation for sanctions pressure. It is determined that sanctions have become not only an instrument of economic pressure, but also an element of global security, international justice and geopolitical transformation. The article has practical significance for the formation of strategies to deter aggression, restore Ukraine and strengthen sanctions control.

In 2022–2025, sanctions evolved from targeted measures to a comprehensive strategy covering finance, energy, technology, logistics and the information space. Their application has become not only an instrument of economic pressure but also a means of demonstrating global solidarity, support for Ukraine and protection of the international legal order.

The purpose of this article is to provide a comprehensive analysis of international support for Ukraine in the war, examine the role of sanctions in the modern system of international relations and assess their impact on Russia’s economy, global markets, and Ukraine’s prospects.

Keywords: *sanctions, international security, Russia, Ukraine, European Union, China, economic pressure, circumvention of sanctions, shadow fleet, frozen assets, military-industrial complex, geo-economics, international law, strategic autonomy, sanctions coalition.*

Відомості про авторів

Чернега Майя Анатоліївна

кандидат технічних наук
старший науковий співробітник науково-дослідного відділу формування пріоритетних напрямів військово-технічної політики науково-дослідного управління військово-технічної політики
Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0194-4989>
e-mail: nnipo@i.ua

Телепа Максим Вікторович

начальник науково-дослідного відділу формування пріоритетних напрямів військово-технічної політики науково-дослідного управління військово-технічної політики
Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-3573-6857>
e-mail: dtelepa1982@gmail.com

Information about the authors:

Chernega Maiia

PhD in Engineering Sciences
Senior Research Fellow of the Research Department of the Formation of Priority Areas of Military-Technical Policy of the Scientific-Research Department of the Military-Technical Policy
Central Scientific Research Institute of Armament and Military Equipment of Armed Forces of Ukraine
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0194-4989>
e-mail: nnipo@i.ua

Telepa Maksym

The Head of the Research Department of the Formation of Priority Areas of Military-Technical Policy of the Scientific-Research Department of the Military-Technical Policy
Central Scientific Research Institute of Armament and Military Equipment of Armed Forces of Ukraine
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3573-6857>
e-mail: dtelepa1982@gmail.com

Стаття прийнята до редколегії 09.01.2026.

Стаття прийнята до друку після рецензування 13.02.2026.

Стаття опублікована 30.03.2026.